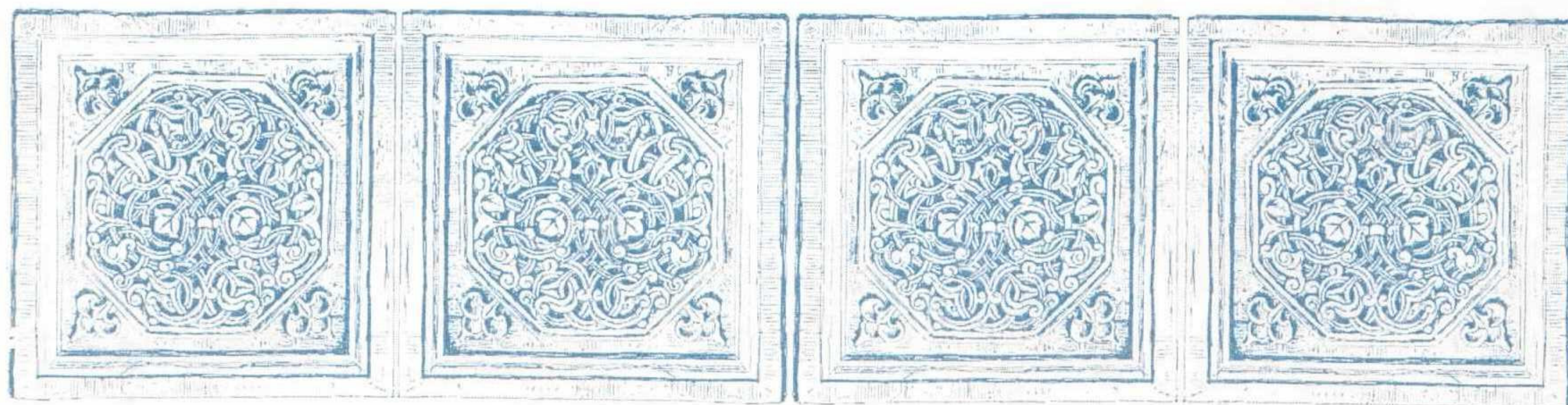

ПЕДАГОГИКА ДОБРА В КОНТЕКСТЕ ЭТНОКУЛЬТУРНОГО СОЦИУМА

**МАТЕРИАЛЫ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ,
ПОСВЯЩЕННОЙ 150-ЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ
И. ГАСПРИНСКОГО
(г. Симферополь, май 2001 года)**

Совет Министров Автономной Республики Крым
Министерство образования и науки Украины
Институт педагогики и психологии профессионального образования АПН Украины
Институт проблем воспитания АПН Украины
Международный фонд «Відродження»
Министерство образования АРК
Крымский государственный индустриально-педагогический институт

Педагогика добра в контексте этнокультурного социума

**Материалы Международной научно-практической
конференции, посвященной 150-летию со дня
рождения И. Гаспринского
(г. Симферополь, май 2001 года)**

**Симферополь
2002**

Редакционная коллегия:

Главный редактор — кандидат педагогических наук, доцент **М.А. Хайрулдинов**.

Члены редакционной коллегии:

кандидат педагогических наук, доцент **Л.У. Алимова**; доктор педагогических наук, профессор действительный член АПН Украины **И.Д. Бех**; доктор педагогических наук, профессор, академик АПН Украины **А.М. Богуш**; заместитель министра образования АРК **Н.Н. Веселов**; доктор педагогических наук, профессор, действительный член АПН Украины **И.А. Зязюн**; доктор педагогических наук, доцент **М.П. Лещенко**; доктор педагогических наук, профессор **В.М. Оржиховская**; доктор педагогических наук, профессор **О.П. Рудницкая**; доктор педагогических наук, профессор **А.И. Сиротенко**; директор программы «Интеграция в украинское общество крымскотатарского народа, болгар, армян, греков, немцев, подвергшихся депортации» Международного фонда «Відродження» **О.К. Смирнов**.

За содержание материалов ответственность несут авторы.

- П 24 **Педагогика добра в контексте этнокультурного социума.** Материалы Международной научно-практической конференции, посвященной 150-летию со дня рождения И. Гаспринского (*г. Симферополь, май 2001 года*). — Симферополь: Крымское учебно-педагогическое государственное издательство, 2002. — 220 с.

ISBN 966-8025-07-5

ББК 74.00

В сборник включены доклады, прочитанные на Международной научно-практической конференции, посвященной 150-летию со дня рождения выдающегося крымскотатарского просветителя И. Гаспринского.

Материалы рассматривают задачи современной гуманистической системы воспитания и образования детей.

- П 24 **Педагогіка добра у контексті етнокультурного соціума.** Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 150-річчю від дня народження І. Гаспринського (*м. Сімферополь, травень 2001 року*). — Сімферополь: Кримське навчально-педагогічне державне видавництво, 2002. — 220 с.

ISBN 966-8025-07-5

ББК 74.00

В збірник включені доповіді, прочитані на Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 150-річчю від дня народження видатного кримськотатарського просвітителя І. Гаспринського.

Матеріали розглядають завдання сучасної гуманістичної системи виховання та освіти дітей.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ

В статті розкриваються особливості особистісно-орієнтованого підходу до дітей в процесі навчання їх художньої праці.

Показані шляхи активізації творчої діяльності дітей дошкільного віку в процесі роботи з різними матеріалами.

Одним з основних шляхів реформування освіти в Україні є підготовка нової генерації педагогічних кадрів, здатних закласти духовний, інтелектуальний і творчий потенціал в підростаючих поколіннях. Це, в першу чергу, стосується вихователів дошкільних закладів, адже саме вони забезпечують початкове становлення особистості. Тому зростає увага суспільства до підготовки вихователів, вдосконалення їх педагогічної майстерності, готовності орієнтуватися в складних проблемах виховання та навчання малих дітей.

На сьогодні змінюються теоретичні засади перебудови системи освіти, що ґрунтуються на особистісно-орієнтованому підході, який своїми цілями, засобами і результатами протистоїть авторитарно-дисциплінарному.

Увага до особистості дитини, сприяння її становленню обумовлюють специфіку навчально-виховного процесу, форм і засобів його здійснення.

Особистісно-орієнтований підхід до дитини — це врахування вихователем рівня розвитку дитини, її індивідуальних особливостей, реагування на різноманітні дитячі потреби та інтереси, допомога дитині розкрити її творчий потенціал.

Дитяча творчість проявляється в різних видах діяльності: в грі, праці, навчанні. Дитина має потреби в реалізації власної художньої творчості, уміння радіти з виробів власних рук, отримувати задоволення від процесу і результатів творчості, посилено вносити елементи прекрасного в навколишнє оточення.

Одним з видів художньої творчої діяльності є художня праця, яка дає дошкільникам змогу діяти з цікавими для них матеріалами (папером, картоном, тканинами; предметами, які втратили своє побутове призначення), брати участь у створенні нескладних, оригінальних виробів, різних за якістю, виразністю, фактурою матеріалів для ігор, праці, побуту.

Творча діяльність з різними матеріалами дає можливість виявити ініціативу, уяву, фантазію, допитливість. Звичайно, продукти дитячої діяльності не є творами художнього мистецтва, але вони цінні тим, що дитина в них розкриває своє бачення навколишнього світу, проявляє свої ціннісні орієнтації, індивідуальні уподобання.

Вихователю повинен формувати і вдосконалювати вміння дітей з виготовлення і художньо-декоративного оформлення виробів з різних матеріалів і розвивати творчий потенціал дошкільнят.

Особливістю сучасного стану розвитку дошкільної освіти є творча праця вихователів. Саме творчість вихователя у роботі з дошкільниками може забезпечити по-справжньому індивідуальний підхід до кожної дитини, здійснення особистісно-орієнтованого навчання і виховання.

Творчий вихователю власним прикладом стимулюватиме творчі прояви дошкільнят, формуватиме вміння використовувати і пов'язувати властивості речей і матеріалів у створенні нових, оригінальних образів та предметів.

Співпраця, співтворчість передбачає спільну організацію творчої діяльності вихователя і дитини. Малюк виступає як активний співучасник творчого процесу від планування роботи до отримання результату.

Спільна творчість вихователя і дитини сприяє оволодінню дітьми вміннями та навичками виготовлення і художньо-декоративного оформлення виробів з різних матеріалів. Працюючи разом над досягненням спільної мети, вихователю і дитині узгоджують свої дії, складають спільний план роботи над виробом. Випробовуючи разом з вихователем різні поєднання деталей іграшки за кольором, формою, величиною, діти знаходять вдалі й цікаві рішення для своїх іграшок, різні способи використання одних і тих самих матеріалів. Спільна діяльність сприяє виникненню між вихователем і дитиною тісних психологічних зв'язків.

Для того, щоб діти могли реалізувати свій творчий потенціал, необхідно здійснювати диференційований підхід до них, показувати різні способи конструювання виробів, їх художньо-декоративного оформлення, допомагати дітям з різним рівнем художніх і конструктивних умінь обирати простий чи ускладнений варіант створення предмету.

Так, успішно виконавши посильне завдання, дитина переходить до більш складного, що потребує більшої самостійності у виборі матеріалів та інструментів, необхідних для виготовлення виробу, створення нового варіанту конструкції іграшки, деталей її оформлення. Художні і конструктивні вміння дитини поступово розвиватимуться і вдосконалюватимуться.

Постійне спостереження за дітьми допоможе вихователю врахувати темпи засвоєння ними знань, умінь і навичок та добирати відповідні прийоми роботи. Важливо знати індивідуальні особливості кожної дитини, щоб правильно керувати її діяльністю, розвивати саме те, до чого вона більш схильна, і допомогти подолати труднощі, які виникають у неї в процесі виготовлення та оформлення виробів з різних матеріалів. Одній дитині слід показати, як виконувати

роботу в цілому, іншій — пояснити способи виготовлення виробу. Більш здібним дітям доцільно запропонувати виконувати роботу за власним задумом, причому такого рівня складності, якого вони забажають.

При плануванні роботи з виготовлення виробів необхідно брати до уваги побажання дітей. Важливо підтримувати прагнення малюків приносити до дитячого садка оригінальні природні знахідки, що нагадують певні образи (гілочки, плоди тощо), а також різні види використаних матеріалів (коробочки, пластикові пляшки, клаптики тканини та ін.). Таким чином діти мають можливість справляти власний вплив на зміст і процес роботи, висувати ідеї і задовольняти свої інтереси. Може статися так, що діти принесуть матеріал, про який сам вихователь і не згадував, або запропонують оригінальний спосіб обробки й використання звичних матеріалів. Таке творче ставлення до праці необхідно розвивати і підтримувати.

Для розвитку творчої уяви дітей необхідно використовувати на заняттях твори народних майстрів декоративно-прикладного мистецтва. Вони допоможуть дошкільникам пізнати особливості національного побуту та культури, залучають до духовних надбань попередніх поколінь і сучасників. Важливо підготувати інтерес дітей до виробів декоративно-прикладного мистецтва, заохочувати малят до аналізу їх візерунків, виділення їх мотивів, композицій, кольорів, прийомів та техніки зображення. На прохання дитини слід показати їй традиційні й сучасні прийоми роботи з новими для неї матеріалами.

Необхідно сприяти найбільш повному залученню дошкільників до творчої роботи з різними матеріалами, оскільки це впливає на розвиток у них естетичного почуття, художніх та творчих здібностей, сприяє формуванню у дітей цінних якостей особистості: здатності цілеспрямовано займатися художньою діяльністю, досягаючи успішного виконання поставленого завдання — зробити щось гарне для себе й для інших.

Література

1. Калуська Л.В. Художня праця у дитячому садку; Конспект лекцій. — К.: ІСДО, 1995. — 72 с.
2. Кириченко Н.Т., Науменко Т.І. Виховує мистецтво: Активізація творчості дошкільників засобами мистецтва: метод. посібник / ІЗМН. — К., 1998. — 99 с.
3. Пантелеева Л.В. и др. Художественный труд в детских садах СССР и СФРЮ. — М.: Просвещение; Белград: Завод за уджбеника и наставна средства, 1987. — 287 с.

С.П. Нечай

*Институт проблем воспитания АПН, Украины
г. Киев, Украина*

УСЛОВИЯ АДАПТАЦИИ ДЕТЕЙ-СИРОТ МЛАДШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА К ДЕТСКОМУ ДОМУ

Стаття присвячена проблемі пристосування дитини до нових умов життя, підвищення рівня її адаптаційних можливостей, профілактика стресових станів у цей період — важливе завдання психолого-педагогічної науки та практики.

Проблема адаптации ребенка к новым условиям жизни, особенно в период перехода в новое для него социальное учреждение (детский дом, интернат, детский сад, школу), актуальна на всех этапах развития личности. Особенное звучание эта проблема приобретает относительно детей-сирот дошкольного возраста. Дети-сироты в ряде случаев отличаются уровнем психического развития от своих ровесников из семьи по ряду параметров: задержкой умственного развития, бедностью социальных контактов, нестабильностью эмоциональных связей, немотивированной агрессивностью. Безусловно, эти характеристики касаются не всех детей-сирот, а представляют собой яркие отличия дошкольников-сирот и дошкольников из семей.

Дети-сироты делятся на две основные категории: поступившие в детский дом из дома ребенка и прибывшие из семей. Первая категория детей уже привыкла к чужим людям, к их смене (в одной возрастной группе работает 7—8 взрослых); эти дети менее болезненно переносят период адаптации к новым условиям. Дети-сироты, поступившие в детский дом из семей, переживают сильный эмоциональный стресс. Однако следует отметить, что состояние напряженности, растерянности, неуверенности испытывают все дети в период адаптации. У большинства наблюдается снижение активности в социальных отношениях, что часто приводит к замедлению их психического развития. Изменение поведенческих реакций ребенка объясняется недостатком информации и отсутствием чувства комфорта в изменившейся ситуации (Rosler, Trapmann, Wagner и др.).

В дошкольной педагогике проблема адаптации рассматривается с разных позиций. Определяя ее как медико-педагогическую, авторы (Н.М. Аксарина, Р.В. Тонкова-Ямпольская) приходят к выводу, что для ее решения необходимо создать условия, удовлетворяющие потребности детей в общении, обеспечить преемственность семейного